

VILLAMEDIA
MAGAZINE OVER
JOURNALISTIEK
februari 2021

**Geertjan
Lassche**

Journalist
van het **jaar 2020**

dolf rogmans

GEERTJAN LASSCHE

beeld Paul Ryding

Geertjan Lassche is Journalist van het Jaar 2020. De redactie en redactieadviesraad van Villamedia geven hem die prijs voor het programma #Frontberichten dat afgelopen voorjaar in 53 afleveringen Nederland aan het bed van doodzieke coronapatiënten bracht terwijl zelfs de familie er niet bij mocht zijn.

De prijs is voor hem, en daarmee impliciet ook voor het team dat het programma maakte en de zorgmedewerkers die hun vlogs instuurden. Gezamenlijk lieten zij zien waartoe journalistiek in staat is, wat de meerwaarde van journalistiek is. Daar komen waar de crisis echt plaatsvindt, waar de strijd wordt gestreden, waar we kennis van moeten nemen om de situatie goed te kunnen inschatten.

Lassche bedacht het format kort na het uitbreken van de corona-epidemie nadat zijn eigen werk ook was stilgevallen. Hij wil als journalist een vlieg op de muur zijn. Dat kon door de epidemie niet meer. Ook hij zat opgesloten thuis. Door mensen in de vuurlinie te vragen om te gaan filmen, werd dat nadeel een voordeel.

Door #Frontberichten maakte Nederland kennis met de rauwe werkelijkheid van de corona-epidemie. Lassche zelf bedacht niet alleen het format maar waakte ook over de inhoud.

Alleen vlogs die echt waren, haalden de uitzending.

Kortom, #Frontberichten is een op-en-top journalistiek programma dat in crisistijd van een groot nadeel, de journalist kan er niet bij zijn, een voordeel wist te maken.

Daarom en vanwege de consciëntieuze uitvoering verdient Geertjan Lassche de prijs Journalist van het Jaar 2020.

Redactie

Dolf Rogmans *hoofdredacteur*
 Marjolein Slats *adjunct-hoofdredacteur*
 Linda Nab, Lars Pasveer en
 Trudy Brandenburg-Van de Ven, *redacteuren*
 Niels van Arkel, *stagiair*
 Monica Schokkenbroek en Anneke de Bruin
vormgevers

Marc Willemsen *webontwikkelaar*

Post- en bezoekadres

Postbus 75997, 1070 AZ Amsterdam
 Johannes Vermeerstraat 22
 1071 DR Amsterdam
 T 020-30 39 750
 redactie@villamedia.nl
 villamedia.nl

Basisontwerp

Jaap Biemans

Beeld Cover

Duco de Vries

Aan nummer 1 werkten mee

Theo Audenaerd, Werry Crone, Jolan Douwes,
 Frits van Exter, Boudewijn Geels, Remy Gieling,
 Martijn Gijsbertsen/ANP, Piet Hagen, Nick Hel-
 derman, Arie Kievit, Nick Kivits, Raymond Krul,
 Sara Madou, Mauritius Images/ANP, Frans
 Oremus, Maaïke Putman, Eva Roefs, William
 Rutten/Talpa, Paul Ryding, Lisanne van Sadel-
 hoff, Lejo Siepe, Ruben Timman, TRIK, Berend
 Vonk, Duco de Vries, Jacqueline Wesselius, Tim
 de Wit, Els Zweerink

Samenwerking

ANP/Hollandse Hoogte

Volgend nummer

Villamedia nummer 2 verschijnt op 5 maart

Advertenties

Karen Bais, Sofia van Wijk en Jenny Fritschy
 T 020-30 39 756/020-30 39 711
 redactie@villamedia.nl

Abonnementen

Jaarabonnement € 155,00
 Introductietarief € 99,00
 Losse nrs € 12,95 inclusief porti
 Opzeggingen (schriftelijk) dienen acht weken
 voor afloop van de abonnementsperiode
 in ons bezit te zijn

Blad niet ontvangen

NVJ leden: Ledenadministratie,
 Postbus 75997, 1070 AZ Amsterdam
 T 020-30 39 710
 ledenadministratie@nvj.nl
 Abonnees: Abonnementenland,
 Postbus 20, 1910 AA Uitgeest
 T 0900-ABOLAND/0900-226 52 63
 (€ 0,10 per minuut)
 www.aboland.nl/blad/villamedia

Uitgever

Uitgeverij Villamedia BV
 Bank 66.68.29.292 KvK 34323607
 drogmans@villamedia.nl

Druk

Veldhuis Media

Rechten

Villamedia heeft zich ingespannen om alle
 rechthebbenden van beelden en teksten te
 achterhalen. Meent u desalniettemin rechten te
 kunnen doen gelden, dan kunt u zich melden.

Kansen zien en vertrouwen winnen

Geertjan Lassche (44) zit in de werk-

kamer van zijn boerderij in Rouveen (gemeente Staphorst) als ik het erf op rijd en parkeer. Als hij even later de deur opent, doet hij een paar stappen achteruit om mij binnen te laten. Anderhalve meter is het nieuwe normaal. Dan steekt hij zijn hand uit. Ik twijfel een seconde en schud dan zijn uitgestoken hand. De eerste keer in bijna een jaar dat ik iemand een hand geef.

Aan het einde van het gesprek opent Lassche zijn mail en laat de uitslag zien van de coronatest van een dag eerder: negatief. Een test die hij af en toe doet als hij opnames moet doen. Zelf ben ik net daarvoor ook negatief getest en leef als zoveel mensen zo'n beetje als een kluizenaar. Maar dat wisten we bij binnenkomst niet van elkaar. Waarom stak je je hand uit, vraag ik: 'Omdat ik je vertrouw, dat als je klachten hebt, je niet afspreekt.' Voor mezelf kan ik geen betere reden bedenken. Maar of dat de manier is corona eronder te krijgen?

Het zegt iets over hoe we nu tegen het virus aankijken, concluderen we. We zijn minder in paniek dan tijdens de eerste maanden van de pandemie. Driekwart jaar geleden had Lassche absoluut zijn hand niet uitgestoken. Hij had de deur niet eens open gedaan. De documentairemaker werkte toen aan #Frontberichten en leefde met zijn gezin in isolatie. 'Als er spullen werden gebracht, liet ik die in plastic verpakt in de brievenbus doen. Zo bang was iedereen, en ik ook, van het virus. Ik wilde absoluut niet ziek worden want dan waren de uitzendingen van #Frontberichten in gevaar gekomen. We waren veel en veel banger dan nu.'

Geertjan Lassche is **Journalist van het Jaar 2020.**

Hij bedacht het indringende programma #Frontberichten dat dagelijks een miljoen kijkers aan de rand van het bed van de coronapatiënt bracht op een moment dat zelfs de familie er niet bij mocht. Een gesprek over zijn werkwijze en antwoord op de meest gestelde vraag: keert het programma terug?

tekst **Dolf Rogmans** beeld **Duco de Vries**

Vanaf 20 maart heeft het programma #Frontberichten 38 dagen lang onafgebroken gelopen. Elke avond een klein kwartier op zowel NPO 1 als NPO 2. Vanaf mei werd de frequentie teruggebracht naar één keer per week. Op 31 mei was de laatste uitzending en zaten de 53 afleveringen erop. #Frontberichten bracht de kijker direct op de intensive care, in de verpleeghuizen en de gehandicaptenzorg. Daar waar camera's en journalisten absoluut verboden waren, namen zorgmedewerkers die taak over. Zij stuurden vlogs in en Lassche en zijn redactie van twintig mensen maakten er indringende uitzendingen van. Door #Frontberichten zag Nederland welke oorlog er woedde achter de gesloten deuren van de zorg.

'De beste ideeën zijn de ideeën waarbij je in je hoofd op play kunt drukken. Waarvan je het programma voor je ziet', zegt Lassche over hoe het programma ontstond. 'Ik was al bezig een stap te doen richting de journalistiek na jaren meer films en documentaires te hebben gemaakt. Daar past #Frontberichten in. Er zijn genoeg mensen die een mooi ego-portret kunnen maken en die prachtig kunnen filmen. Maar dit is niet de tijd voor mooi-filmerij.'

Dat kunnen Disney en Netflix veel beter. Zij hebben daar het geld voor. In deze tijd van *fake* nieuws is er volgens mij juist meer behoefte dan ooit aan journalistiek. Ik voel die urgentie in elk geval. Het is niet zo moeilijk om een miljoen kijkers te krijgen als je vol op de emotie gaat. Het is wel moeilijk om met iets relevants een miljoen mensen te pakken.'

Het idee voor #Frontberichten kwam half maart 2020. Door de plotselinge intelligente lockdown viel het werk van Lassche als freelance documentairemaker zo goed als stil. Reizen zat er niet meer in. Een appje naar Sander van den Eeden, producent bij BNNVARA, met het basis-idee van #Frontberichten zorgde sneller dan gedacht voor nieuw werk. Netmanager van NPO 2, Gijs van Beuzekom, zag het format namelijk ook direct zitten. Lassche: 'Ik geloofde er echt in. Het balletje rolde vervolgens vanzelf. Ik hoefde nauwelijks te duwen. Eerst was het plan wekelijks iets te doen en twee dagen later kwam het verzoek om meteen te beginnen en iedere dag een uitzending te verzorgen. Toen heb ik mij wel even afgevraagd of ik dat kon leveren.'

Hij nam de uitdaging aan. Lassche: 'Ik zoek altijd naar mogelijkheden om me te onderscheiden. Mijn basistalenten zijn een goed verhaal herkennen, vertrouwen winnen, kansen zien en pakken. Dat komt allemaal samen in #Frontberichten.'

Want ook al leverden niet-journalisten de vlogs, #Frontberichten was bovenal een journalistiek product. Lassche: 'Voor mij is *fly on the wall* zijn, getuige zijn van iets authentieks, het mooiste dat er is. Dat kon in het voorjaar van 2020 niet. Dan is #Frontberichten een noodgreep, maar wel het best mogelijke alternatief: gewone mensen die je laten zien wat er gebeurt. In mijn geheugen staat gegrift hoe ambulante verpleegkundige Theo me in zijn ingestuurde vlog meeneemt naar een nacht op de Veluwe. Naar de verpleeghuizen daar. Spookachtige gangen vol verplegers met pakken aan. Ik zie ze eindeloos kamertje in, kamertje uit gaan. Naar mensen die opgekruld in een bed liggen te kreunen. Dan ervaar je wat al die jaren al is betoogd in opiniestukken, dat wij niet goed met onze ouderen omgaan. Dan komt het binnen. Over tien jaar zullen we het hebben over het "event" dat ons is overkomen. maar al vrij snel zal het erover gaan, dat we het hebben toegelaten dat we de ouden van dagen zonder familie hebben laten doodgaan.' Lassche heeft bijdragen van zo'n tweehonderd verschillende vloggers uit het hele land bekeken. 'De beste vlogs werkten vanaf de eerste seconden. Omdat het super authentiek is. Die mensen keken bijvoorbeeld filmend met hun telefoon in de spiegel en toonden de rauwe werkelijkheid. Daar zat geen geluidsman, grote camera of regisseur bij. Tien seconden amateurmateriaal zegt soms meer dan een hele documentaire. Als een arts van een ambulance zichzelf filmt en ze zet haar eigen hoofd

Ik ben een wereldburger, niet alleen een plat-telander. Ik ben graag daar waar het gebeurt

”

ergens onderin beeld, dan zegt dat zoveel. Dat is bijna kunst. Het zijn kaders die je zelf nooit zou maken. Zij kijken ook anders.'

Een werkdag #Frontberichten begon om zes uur 's ochtends. En dat 38 dagen aan een stuk. Lassche: 'Ik was de maniakale, obsessieve generaal. Hein-Jan Keijzer en Daniëlle van Lieshout de onmisbare eindredacteuren. Hein-Jan kan een team bij elkaar houden en Daniëlle kan dat ene vervelende telefoontje doen. "Klopt dit wel?" Of: "Fijn dat u gevlogd heeft, maar we gaan het niet doen".' Daarnaast waren er beeldresearchers en grafische jongens. Lassche: 'De vormgevers waren zeker in het begin elke dag bezig wat nieuws te bedenken. De ambitie was om de kunst te vinden in eenvoud. Ik las in Trouw dat we de Nipkowschijf net hebben gemist omdat de jury het jammer vond dat de vlogs verticaal waren. Wat ze niet begrepen hadden, was dat door het verticaal te doen we links en rechts ruimte hadden om een functietitel neer te zetten, een naam en de kaart. Het had weinig met de aangeleverde vlogs te maken en veel meer met een bewuste keuze het zo op te lossen en ons te onderscheiden. Mijn dag zat vrij simpel in elkaar. Eerst keek ik wat de echt goede vlogs waren die de vorige dag waren binnengekomen en geselecteerd door de redactie. Om negen uur was de eerste vergadering over de inhoud voor die avond. Het overleg ging via Zoom. We hadden allerlei WhatsApp-groepen waarin de hele dag honderden berichten heen en weer gingen. Om een uur of tien begon een editor ruwe montages te maken. Rond vier 's middags legde ik de telefoon weg en begon aan de eindmontage. Die ik daarna aan de twee eindredacteuren liet zien en waarna we gingen schaven. En dan 14 gigabyte doorsturen naar Hilversum. Gelukkig hebben we hier glasvezel, maar het was bijna elke avond spannend of we het haalden. Het is altijd gelukt. Voor de zekerheid stond een noodaflevering klaar die we gelukkig nooit nodig hebben gehad.'

Vloggers die vaker terugkeerden in de uitzendingen kregen een redacteur toegewezen zodat #Frontberichten een beetje wist wat er zou komen en ze tips konden geven. Lassche: 'In het begin deden mensen elkaar na. Dan

namen ze allemaal na het werk in de auto een vlog op. Dat probeerden we te voorkomen. We wilden juist graag dichtbij de randen van het bed komen. “Urgentie” en “dichtbij” waren de sleutelwoorden.’ Daarbij was het ook goed om iets meer van de vloggers te weten. Lassche: ‘We wilden natuurlijk geen nep-vloggers. Dat is gelukkig niet gebeurd. We hebben ook niemand betrappt op een poging ons voor de gek te houden.’

De belangrijkste instructie aan de mensen die filmde was: je mag opnemen wat je wilt, maar houd de patiënt uit beeld als die op dat moment of achteraf geen toestemming kan geven. Lassche: ‘In sommige gevallen is dat niet gelukt en hebben we gezichten geblurd. Ik denk dat het wel eens is voorgekomen dat mensen zich plotseling in #Frontberichten op televisie zagen. Weliswaar door ons onherkenbaar gemaakt, maar voor zichzelf herkenbaar. Daar zijn geen klachten over binnengekomen, maar het is niet de bedoeling. Ik herinner mij een vlog waar je ziet dat een man wordt weggereden en zijn vrouw op de achtergrond wordt getroost door een zorgmedewerker. We hebben haar niet kunnen bereiken om toestemming te vragen en hebben haar geblurd en het toch uitgezonden. Had het programma langer bestaan, dat had er een redactiestatuut moeten komen waarin we de spelregels van #Frontberichten hadden vastgelegd. Want je bent bezig met amateur-journalisten die filmen in een omgeving waar patiënten zijn die op dat moment niet kunnen besluiten of zij in beeld willen.’

De meest gestelde vraag nadat #Frontberichten was gestopt, is toch wel: wanneer komt het programma terug? Lassche: ‘Ik volg het nog steeds op de voet. Elke ochtend en elke middag, als de cijfers van het RIVM binnenkomen maak ik de afweging, moet het er weer komen? Daarvoor moet het eerst weer echt crisis zijn. Vooralsnog is de professionele cameraploeg nog welkom in de zorg. Ik wil ook het gevoel hebben dat de vloggers zelf de noodzaak voelen dat ze moeten berichten. We hebben nog steeds contact met iedereen. Er was iemand die vlogs begon te sturen, maar ik voelde het niet. Gaan we naar een nieuwe piek dan is er een nieuwe realiteit. Ik zie her en der wel iets van paniek, maar ik zie ook heel veel ziekenhuispolitiek. Toen was het crisis, ging alles opzij. Nu is er ook zoiets als een capaciteitsvraagstuk; kan de verpleegkundige later nog haar vrije dagen krijgen? Dan is er geen paniek. In maart, april waren we allemaal een beetje bang. We hadden het niet onder controle. Zorgmedewerkers durfden ons zonder overleg met anderen te benaderen en stuurden hun vlogs. Dus konden wij met eigen ogen zien wat er gebeurde. Dat was op een gegeven moment voorbij. Het is ook de reden dat #Frontberichten stopte. Als je te vaak hoort “het moet nog even langs voorlichting”, dan wordt het link. Dan loop je het risico onderdeel te worden van het voorlichtingsapparaat. Dat wil ik absoluut niet.’

Geertjan Lassche (44) studeerde journalistiek in Ede, werkte o.m. voor de Zwolse Courant, Nieuwe Revu en EO en is nu freelancer voor o.m. BNNVARA. Hij won diverse prijzen, waaronder:

- **Hoge Poolse Staatsonderscheiding voor onderzoek dat leidde tot koninklijk eerherstel Poolse para's in de Slag om Arnhem, (2004)**
- **Gouden Tape, voor onderzoeksreportages Congo-affaire (2005)**
- **Oplossen vermissingszaak Pieter Hoppen (2009)**
- **Twee Tegels voor Vreemdelingen en Bijwoners, over het Molukse kamp Conrad Rouveen (2011)**
- **Diverse prijzen voor Hemelbestormers, over een bergexpeditie naar de Himalaya (2014)**

Is hij nu nog bang voor het virus? Lassche klopt het af. ‘Je kunt net de verkeerde treffen of het foute genenpatroon hebben. Ik ken mensen die nog steeds kuchen en zuchten na corona te hebben gehad. Ik ben een sportman, denk dat ik het hebben kan. In de tijd van #Frontberichten hadden mijn broer en schoonzus corona. Zij wonen op hardloopaafstand bij mij vandaan. Ik heb twee vaste rondjes, een hun kant op. Dat rondje deed ik niet. Om maar aan te geven hoe we toen dachten.’

Inmiddels reist hij weer. Voor de kerst was Lassche voor opnamen in de Verenigde Staten. Hij heeft dat ook nodig. In Rouveen liggen zijn wortels, woont hij met zijn gezin en gaat hij naar de kerk. Maar hij wil vooral niet in een hokje worden geduwd. Lassche: ‘Ik ben een wereldburger, niet alleen een plattelander. Ik ben graag daar waar het gebeurt. Ik zou daarom ook “een bezemkast” in Amsterdam willen hebben, waar ik kan werken en slapen. Voor een filmmaker is dat toch de plek waar het gebeurt in Nederland. Ik ben ook niet voor niets freelancer. Ik heb voor de EO gewerkt en werk nu voor BNNVARA. Bij allebei heb ik de vrijheid waar het mij om gaat. De vrijheid om te werken zoals ik dat wil. Het is alleen wel verrekke hard werken om financieel evenveel over te houden als in vaste dienst. En hopen dat je gezond blijft en in de bovenkamer helder. Maar je wordt er wel creatief van.’ #Frontberichten heeft hem daarin gesterkt. ‘Als journalist moet je onafhankelijk zijn. Ik word principieel genoemd, gramieterig. Op een manier alsof dat een handicap is. Maar dat is het toch niet? Ik kan verdomde lastig zijn als het erop aankomt. Als mijn gevoel zegt: er deugt hier iets niet, dan word ik prikkelbaar, chagrijnig. Maar meestal ben ik niet zo. In ben juist van de harmonie, een mensmens. Net zo lang praten totdat iemand wel mee doet. Om het vertrouwen van iemand te winnen, mag die echt alles aan mij vragen. Als ze twijfelen ga ik heel ver om die twijfel weg te nemen. Ze mogen iedereen bellen met wie ik eerder heb samengewerkt.’

‘Voortdurend staat bovenaan mijn lijstje “maak geen fout”. Een journalistieke fout vind ik het ergste dat kan gebeuren. Doodzonde. Bij wijze van spreken uitzending delete. En als tweede dat er wat misgaat in de relatie met iemand waar je lang mee samenwerkt. Natuurlijk gaat er overal wel eens iets fout. Hoe ouder ik word, hoe meer ik tot de ontdekking kom dat geldt: heb je een probleem, probeer het met de waarheid. Dan moet je soms tegen jezelf zeggen: “Lassche, verman je, wees een vent, zeg het gewoon”. Nog beter is het om het te voorkomen.’